

---

1 Onafhankelijkheid

De uitwerkingen in dit blok zijn gebaseerd op de Verordening Gedragscode (VGC) en de Nadere voorschriften inzake de onafhankelijkheid van openbare accountants (NVO-a). Die voorschriften gelden voor alle assuranceopdrachten, waaronder:

- wettelijke en vrijwillige jaarrekeningcontroles,
- bijzondere controleopdrachten (zoals subsidie-, inbreng- en oplagecontroles),
- beoordelingsopdrachten (van jaarrekeningen of tussentijdse cijfers),
- onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie (prognoses of projecties).

1.1 ANGRY YOUNG ACCOUNTANTS

Vraag 1

Welke vijf risico's kunnen de onafhankelijkheid van de externe accountant bedreigen? Geef van elke soort bedreiging twee voorbeelden.

De onafhankelijkheid van de externe accountant kan worden bedreigd door de risico's van:

1. Belangenverstrengeling of eigenbelang;
2. Zelftoetsing;
3. Belangenbehartiging (of een belangenconflict);
4. Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen;
5. Intimidatie.

Voorbeelden van elke soort bedreiging zijn:

(een assurancecliënt wordt hieronder kortweg cliënt genoemd).

1. Belangenverstrengeling of eigenbelang
  - De accountant heeft aandelen of opties in een cliënt.
  - Het accountantskantoor is financieel afhankelijk van één grote cliënt.
  - De accountant vreest een goede klant te verliezen als hij geen goedkeurende accountantsverklaring geeft.
2. Zelftoetsing
  - De accountant neemt managementbeslissingen (en moet later zelf de uitkomsten ervan controleren).
  - Het accountantskantoor heeft een cliënt administratieve bijstand verleend.
  - Het accountantskantoor heeft een financieel informatiesysteem ontworpen en geïmplementeerd bij een cliënt.
  - De accountant heeft voor een cliënt de waarde van een overnamekandidaat bepaald en moet later controleren of deze onderneming voor een aanvaardbare waarde in de (groeps)jaarrekening is opgenomen.
3. Belangenbehartiging/belangenconflict
  - Het accountantskantoor treedt voor een cliënt op als advocaat.
  - De cliënt heeft een claim tegen het accountantskantoor ingediend wegens een niet-ontdekte materiële fraude.

1.1 Angry Young Accountants

---

4. Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen
  - De broer van de accountant is algemeen directeur bij de cliënt.
  - De accountant stapt over naar de cliënt en wordt daar financieel directeur.
  - De voormalige financieel directeur wordt de externe accountant van de cliënt.
  - De accountant controleert al tien jaar de jaarrekeningen van de cliënt.

5. Intimidatie
  - De accountant kijkt huizenhoog op tegen de dominante directeur van de cliënt.
  - De cliënt dreigt een adviesopdracht in te trekken als de accountant geen goedkeurende accountantsverklaring geeft.
  - De cliënt dreigt de accountant te molesteren als hij geen goedkeurende accountantsverklaring krijgt.

NB. Je hoeft van elke soort bedreiging slechts twee voorbeelden te noemen.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 2.3 e.v.

Vraag 2

Met welke waarborgen kunnen deze bedreigingen worden gereduceerd? Geef van elke waarborg twee voorbeelden.

De bedreigingen voor de onafhankelijkheid kunnen worden verminderd door diverse soorten waarborgen, bijvoorbeeld op het gebied van:

1. **De bestuursstructuur van de cliënt**
  - De externe accountant wordt benoemd door de raad van commissarissen.
  - De raad van commissarissen is betrokken bij de toewijzing van adviesopdrachten aan het accountantskantoor.

2. **De communicatie met de raad van commissarissen en/of audit commissie**
  - De accountant rapporteert jaarlijks aan de raad van commissarissen welk bedrag hij heeft gedeclareerd of vermoedelijk zal declareren, uitgesplitst in wettelijke controles, andere assuranceopdrachten, belastingadvies en overige dienstverlening.
  - De accountant bevestigt schriftelijk dat zijn onafhankelijkheid en objectiviteit het afgelopen jaar niet is aangetast of dat hij zich bewust is van bedreigingen ervan.
  - Zijn onafhankelijkheid wordt op de agenda geplaatst van de rvc-vergadering waarin ook de jaarstukken worden besproken.

3. Het bestuur van het accountantskantoor

- De meerderheid van de stemrechten en de bestuurszetels is in handen van controle-bevoegde accountants.
- Andere personen mogen volgens de statuten geen beleidsbepalende invloed in het kantoor krijgen.

4. Declaratieomvang en tariefstelling

- Geen resultaatafhankelijke vergoedingen voor assuranceopdrachten.
- Als de vergoeding voor overige dienstverlening hoger is dan voor de assuranceopdracht zelf (bij dezelfde cliënt) beoordeelt een onafhankelijke partner de uitgevoerde werkzaamheden bij beide soorten opdrachten.
- Bij hoge achterstallige vergoedingen (verkapte lening) beoordeelt een onafhankelijke partner of het kantoor de opdracht moet beëindigen.

Vraag 3

Geef gemotiveerd aan of Angry Young Accountants BV deze drie jaren een accountantsverklaring mag afgeven bij de jaarrekening van Megascoop NV.

Ja, AY mag in principe alle drie jaren een accountantsverklaring afgeven bij de jaarrekening van dit beursfonds. Om startende kantoren een kans te geven, is namelijk pas sprake van een ontoelaatbare financiële afhankelijkheid als de totale vergoeding van deze klant (inclusief adviesfees) in elk van de laatste vijf jaren een bovenmatig hoog percentage van de totale jaarlijkse kantooromzet van AY uitmaakt. Die vijfjaarstermijn is nu nog niet bereikt.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 3.2.1.

Vraag 4

Geef gemotiveerd aan of de accountant, zakelijk of privé, een 20%-belang mag nemen in samenstellingscliënt Gentec BV.

Gentec BV is geen assurancecliënt – AY stelt alleen de jaarrekening samen – dus de accountant hoeft bij deze klant niet te voldoen aan de onafhankelijkheidsvoorschriften. De VGC vereist echter wel objectiviteit en je zou kunnen zeggen dat een 20%-belang in een klant die objectiviteit kan aantasten. Aan de andere kant noemt de VGC ook waarborgen die zo'n bedreiging tot een aanvaardbaar niveau kunnen reduceren, bijvoorbeeld door de kwestie te bespreken

1.1 Angry Young Accountants

---

met de raad van commissarissen. Een andere oplossing kan zijn om het aandelenbelang van de accountant duidelijk in de jaarrekening te vermelden.

Vindplaats: artikel B1-280.3 VGC.

NB: Als Gentec wel een assurancecliënt zou zijn, mag de accountant of zijn kantoor hierin geen enkel direct financieel belang hebben. Het houden van aandelen, opties e.d. in assurancecliënten is namelijk verboden (op grond van paragraaf 4.1 van de onafhankelijkheidsvoorschriften).

Vraag 5

Beschrijf gemotiveerd of AY tijdelijk 5.000 euro mag lenen aan Fleur Fashion.

Omdat AY de jaarrekening van Fleur Fashion beoordeelt, is dit een assurancecliënt. Zakelijke relaties met assurancecliënten zijn verboden, tenzij ze passen in de gewone bedrijfsuitoefening en geen bedreiging van betekenis vormen voor de onafhankelijkheid van de openbaar accountant.

De lening aan Fleur Fashion past niet in de gewone bedrijfsuitoefening, mede omdat een rentepercentage van 0% niet marktconform is. Bovendien kan deze lening de onafhankelijkheid serieus bedreigen, vooral vanwege een te grote mate van vertrouwdheid en het risico van eigenbelang. Als AY deze lening verstrekt, krijgt het kantoor namelijk zelf belang bij het voortbestaan van Fleur Fashion en bij het aantrekken van eventueel noodzakelijke, nieuwe financiering. De accountant staat dan mogelijk minder kritisch tegenover het flatteren van de jaarcijfers dan zou moeten. Daarnaast kan het kantoor, door op te treden als 'redder-in-nood', mogelijk te vertrouwd raken met Fleur Fashion. Ook dat kan de onafhankelijkheid en objectiviteit significant bedreigen. Het kantoor kan de lening daarom beter niet verstrekken, ook al gaat het slechts om 5.000 euro.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.2.

Vraag 6

De echtgenote van een van de partners van AY is een enthousiaste belegger en overweegt aandelen Megascoop NV te kopen. Geef gemotiveerd aan welke risico's dit kan opleveren voor het accountantskantoor.

Als de echtgenote belegt in aandelen Megascoop NV, geeft dat een onaanvaardbare bedreiging voor de onafhankelijkheid van AY, tenzij de belegging van te verwaarlozen betekenis zou zijn. Het maakt niet uit welke partner de jaarrekening van Megascoop controleert. Omdat alle

partners op dezelfde vestiging werken, gelden voor hen dezelfde onafhankelijkheidsregels: wat verboden is voor de ene partner, is dat ook voor de andere twee.

Als de echtgenote een niet-verwaarloosbaar financieel belang in Megascoop NV bezit, mag die klant niet door AY worden gecontroleerd. Om de sfeer thuis en op kantoor niet te verstoren, kan de vrouw daarom beter geen aandelen Megascoop kopen, tenzij het slechts om een heel klein bedrag zou gaan.

Haar belegging kan ook nog een ander risico opleveren, namelijk misbruik van voorkennis. Dit risico wordt echter afgedekt door de geheimhoudingsplicht van artikel A-140 VGC. Die verbiedt namelijk dat medewerkers van accountantspraktijken vertrouwelijke informatie over cliënten meedelen aan derden. Dit verbod geldt ook tegenover, gezinsleden.

Vindplaatsen: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.5.12 en artikel A-140 VGC.

Let op: Vroeger waren financiële belangen in controlecliënten verboden voor alle naaste verwanten, waaronder ouders, kinderen, broers en zussen, maar tegenwoordig geldt dit verbod alleen nog voor gezinsleden. Als een andere naaste verwante een niet-verwaarloosbaar financieel belang bezit in een assurancecliënt, moeten eventueel wel waarborgen worden getroffen, maar hoeft slechts zelden de opdracht te worden teruggegeven. Verderop volgen meer voorbeelden (in vraag 5 van de case Bejenkorf & Duiventil).

Vraag 7a

Geef gemotiveerd aan of AY controlecliënt Stichting De Toverbeer administratieve bijstand mag verlenen en de salarisadministratie mag verzorgen, en of de controleleider die werkzaamheden mag uitvoeren.

Het verlenen van administratieve bijstand is alleen verboden bij organisaties van openbaar belang (OOB's) zoals beursfondsen. Bij andere controlecliënten mag deze bijstand wel worden verleend – zelfs door de controleleider – mits de bijstand een technisch of routinematig karakter heeft.

De controleleider mag geen brondocumenten wijzigen of creëren, geen betalingshandelingen verrichten (autorisatie en procuratie) en geen beslissingen nemen over de waardering van posten. Hij mag alleen documenten verwerken die door de controlecliënt zijn aangeleverd en geautoriseerd. Voorwaarde is ook dat het bestuur van de klant zelf het rekeningschema vaststelt en autoriseert, en expliciet alle belangrijke waarderingssystemen en journaalposten fiatteert.

De controleleider mag eveneens de salarisadministratie van deze controleklant verzorgen, mits zijn werkzaamheden beperkt blijven tot het verwerken van de aangeleverde salarisge-

1.1 Angry Young Accountants

---

gevens. Hij mag geen salarissen vaststellen of uitbetalen en evenmin betrokken zijn bij het personeelsbeleid.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 5.2.

Vraag 7b

Wat zijn de gevolgen voor deze dienstverlening als de controleleider tijdelijk bij De Toverbeer wordt gedetacheerd?

Als de controleleider tijdelijk bij deze stichting wordt gedetacheerd, en daar dus (parttime) in dienst treedt, mag hij in zijn hoedanigheid van werknemer wel brondocumenten wijzigen en betalingen uitvoeren. Als hij boekhoudkundige transacties initieert of gegevens opstelt, moeten die echter door de cliënt worden gecontroleerd en goedgekeurd. Wanneer hij weer is teruggekeerd in het controleteam, mag hij daar niet dezelfde werkzaamheden uitvoeren als tijdens zijn detachering.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.3.1.

Vraag 8

Geef gemotiveerd aan of de belastingadviseur van AY secretaris mag worden van de Stichting Administratiekantoor Droomhuis NV.

Omdat AY de jaarrekening van Droomhuis NV controleert, is dit een assurancecliënt. Accountants mogen geen actieve of slapende bestuursfuncties vervullen bij assurancecliënten en ook niet bij een stichting administratiekantoor van zo'n klant. Het maakt dus niet uit dat deze stichting zelf geen assurancecliënt is (AY stelt hier alleen de jaarrekening samen).

Bij controleklanten geldt het verbod op bestuursfuncties ook voor alle partners en medewerkers van adviespoten van het kantoor (of in woorden van de onafhankelijkheidsvoorschriften: 'voor elk ander onderdeel van het netwerk'). De belastingadviseur van AY mag daardoor geen secretaris worden van de stichting administratiekantoor.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.3.2.

1.2 ACCOUNTANTS- EN ADVIESKANTOOR MONEYPENNY

Vraag 1a

Geef aan of 'low balling' is toegestaan en wat de gevolgen zijn.

Low balling is inderdaad toegestaan. Accountants mogen een offerte uitbrengen die aanzienlijk lager is dan de declaratie van de huidige of vorige accountant, of dan offertes van andere kantoren. Ze moeten echter wel altijd zorgen dat hun werkzaamheden voldoen aan de beroepsvoorschriften zoals de Controle- en overige standaarden (COS).

Vindplaats: artikel B1-240.1 VGC.

NB. Low balling kan het NIVRA doen besluiten om het kantoor eerder aan een kwaliteitstoetsing te onderwerpen. Normaal gebeurt die toetsing eens in de vier jaar.

Vraag 1b

Mag MoneyPenny een offerte uitbrengen of de opdracht aanvaarden voordat men collegiaal overleg heeft gepleegd met de huidige accountant van Pink Elephant?

Voordat MoneyPenny een offerte uitbrengt of de opdracht tot de jaarrekeningcontrole aanvaardt, moet het beoordelen of die opdrachtaanvaarding geen bedreiging vormt voor de naleving van de fundamentele beginselen. Hiervoor zal het meestal nodig zijn om inlichtingen te vragen aan de vorige accountant, zeker bij beursfondsen. Hoewel de VGC het niet expliciet verplicht stelt, is MoneyPenny zodoende toch impliciet verplicht om collegiaal overleg te plegen met de vorige accountant.

Vindplaatsen: artikelen B1-210.10-15 VGC.

Vraag 2

Geef gemotiveerd aan of de tuchtklacht tegen de huidige accountant van Pink Elephant gegrond zal worden verklaard.

Voor wettelijke jaarrekeningcontroles van organisaties van openbaar belang geldt een interne roulatieplicht. De partners die een essentiële taak in de controle vervullen en de review partner, moeten na zeven jaar worden vervangen door andere accountants (anders ontstaat een te grote vertrouwdheid met de klant). De verantwoordelijke accountant van beursfonds Pink

1.2 Accountants- en advieskantoor MoneyPenny

Elephant geeft hier al, vijftien jaar goedkeurende accountantsverklaringen, dus al veel langer dan de 7-jaarstermijn. De klacht is daarom gegrond.

MoneyPenny schiet hier overigens zelf weinig mee op, want de roulatieplicht geldt alleen *binnen* het kantoor. Beursfondsen zijn niet verplicht om na zeven jaar van kantoor te wisselen.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 3.4.

Vraag 3a

Mag de belastingadviseur van MoneyPenny een proefprocedure voeren op basis van no cure / no pay?

De VGC verbiedt resultaatafhankelijke vergoedingen wel altijd voor assuranceopdrachten, maar niet perse voor andere opdrachten zoals (fiscale) proefprocedures. Bovendien geldt de VGC alleen voor RA's en AA's zelf, dus niet voor hun kantoorgenoten.

En voor de volledigheid: De kantoorvoorschriften bevatten eveneens een verbod op resultaatafhankelijke vergoedingen, maar alleen voor zover die vergoeding afhankelijk is gesteld van de strekking van de af te geven accountantsverklaring. Die situatie is hier echter niet aan de orde, omdat de no cure / no pay vergoeding afhankelijk is gesteld van de uitkomst van de fiscale proefprocedure. Bovendien geldt het kantoorverbod alleen voor de accountantsorganisatie zelf, dus niet voor de adviespoten. Een proefprocedure op basis van no cure / no pay is daardoor tegenwoordig niet meer verboden (vóór 2007 was dat nog wel zo).

Vindplaatsen: artikel B1-240.3 VGC en artikel 29 Besluit toezicht accountantsorganisaties.

Vraag 3b

Mag Mick Maloney de overnamebegeleiding uitvoeren tegen twee procent van de overname-som?

Ja, ook dit is in principe toegestaan. De overnamebegeleiding is geen assuranceopdracht, dus een resultaatafhankelijke vergoeding is niet verboden. Bovendien is Mick Maloney geen RA of AA, dus niet gebonden aan de VGC-regels. Hij hoeft daardoor ook geen inschatting te maken van eventuele bedreigingen voor zijn objectiviteit e.d.

Vindplaatsen: artikelen B1-240.3 en 240.4 VGC.

Vraag 4

Beschrijf gemotiveerd de reactie van de compliance-officer over de korting die de MKB-partner krijgt als hij klanten aanbrengt voor het softwarepakket Big Brother.

Dat de MKB-accountant korting krijgt op zijn eigen softwarepakket als hij hiervoor klanten aanbrengt, is te beschouwen als een commissie. Bij assuranceklanten mogen accountants nooit commissies aanvaarden. Bij andere klanten is dat niet verboden, maar zou het wel een onaanvaardbare bedreiging voor de objectiviteit kunnen opleveren. De compliance officer zal daarom aanraden om bij geen enkele klant een commissie op het Big Brotherpakket te aanvaarden.

Vindplaats: artikel B1-240.5 VGC.

Vraag 5

Geef gemotiveerd aan of deze marketingactiviteiten toelaatbaar zijn.

- a. Ja, MoneyPenny mag ongevraagd potentiële klanten opbellen. Vroeger was dit 'cold calling' verboden, maar dat verbod is in 2007 vervallen.
- b. Direct mailings onder potentiële klanten zijn eveneens toegestaan, evenals vaste offertes tegen een vast bedrag. MoneyPenny moet wel zorgen dat de werkzaamheden inhoudelijk voldoen aan de beroepsvoorschriften, maar mag zelf bepalen tegen welke prijs het die diensten aanbiedt.
- c. Vergelijkende reclame is toegestaan, mits MoneyPenny geen denigrerende opmerkingen maakt over andere accountants of derden.

Vindplaats: artikelen B1-240.1 (vergoedingen) en B1-250.2 VGC (vergelijkende reclame).

1.3 ACCOUNTANTS- EN ADVIESCONCERN BEIJENKORF & DUIVENTIL

Vraag 1

Hoe moet de accountant in het algemeen beoordelen of adviesdiensten aan een assurancecliënt aanvaardbaar zijn?

Algemene eisen rond adviesdiensten zijn:

1. Geen managementbeslissingen nemen (beheersdaden)

De accountant mag geen beslissingen nemen of participeren in besluitvormingsprocessen die worden genomen namens de assurancecliënt of daarmee verbonden partijen.

2. Reduceren van onafhankelijkheidsrisico's

Als adviesdiensten de onafhankelijkheid significant bedreigen, moeten die bedreigingen tot een aanvaardbaar niveau worden gereduceerd. De accountant kan hiervoor de volgende waarborgen overwegen:

- Scheiding van taken en verantwoordelijkheden tussen de assuranceopdracht en de overige dienstverlening aan de cliënt.
- Overleg met de interne compliance-officer.
- Overleg met een niet-kantoorgenoot of advies inwinnen bij de beroepsorganisatie.
- Bij controleopdrachten: de controlewerkzaamheden laten beoordelen door een partner die niet betrokken is bij de dienstverlening aan deze klant.
- Bij een organisatie van openbaar belang (OOB): de overige diensten bespreken met het toezichthoudend orgaan van de klant.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 5.1.

Vraag 2

Geef gemotiveerd aan of en zo ja, onder welke voorwaarden, B&D de volgende adviesdiensten mag leveren aan Bonanza.

a. *Ontwerpen en implementeren van een geïntegreerd ERP-systeem*

Het ERP-systeem is weliswaar vooral gericht op de productie- en voorraadbeheersing, maar genereert informatie die uiteindelijk in de jaarrekening terechtkomt. Als de accountant een dergelijk financieel informatiesysteem ontwerpt en implementeert, bedreigt dat zijn onafhankelijkheid

vanwege een gevaar van zelftoetsing. Deze dienstverlening is daardoor alleen toegestaan als de accountant hierover zelf geen besluiten neemt. De onafhankelijkheidsvoorschriften verlangen ook dat de directie van Bonanza zelf de ontwerpspecificaties accepteert en ook expliciet de verantwoordelijkheid voor de invoering en werking van het ERP-systeem op zich neemt.

b. Een due diligence-onderzoek uitvoeren bij Hoefgaarden

B&D mag voor Bonanza een due diligence-onderzoek uitvoeren bij overnametarget Hoefgaarden, voor zover dit onderzoek geen 'verboden' waarderingen omvat. De accountant mag namelijk geen waardebeoordelingen uitvoeren die een directe materiële invloed hebben op de jaarrekening van Bonanza en die in belangrijke mate subjectief zijn. Maar voor alle duidelijkheid: het due diligenceonderzoek als zodanig is wel toegestaan.

c. Een deel van de werkzaamheden van de IAD uitvoeren

B&D mag interne controlediensten leveren aan Bonanza, mits deze klant zelf verantwoordelijk blijft voor het interne beheersingssysteem, voor de opzet van de interne controlewerkzaamheden en voor de respons op de conclusies en bevindingen. Bovendien moeten de werkzaamheden die B&D heeft uitgevoerd bij de externe jaarrekeningcontrole worden beoordeeld door een controlepartner die niet bij deze cliënt is betrokken. Met deze waarborgen wordt het onafhankelijkheidsrisico als gevolg van zelftoetsing geacht voldoende te zijn gereduceerd.

d. Een interim-manager leveren die tijdelijk de functie van financieel directeur waarneemt

B&D mag geen interim-manager leveren die tijdelijk optreedt als financieel directeur (of hoofd IAD) bij controleklant Bonanza. In zo'n functie zou B&D namelijk een belangrijke invloed uitoefenen op het financiële bestuur en beheer van deze klant en dat geeft een onaanvaardbare bedreiging van de onafhankelijkheid. Dit vanwege het gevaar van zelftoetsing, maar ook omdat deze werkzaamheden indruisen tegen het verbod op beheersdaden bij controleklanten.

e. Ondersteuning bij de werving en selectie van een nieuwe financieel directeur

B&D mag Bonanza niet helpen bij de selectie van een nieuwe financieel directeur, maar wel bij de werving ervan. Het kantoor mag daarvoor advertenties plaatsen en sollicitatiegesprekken voeren. Het mag echter geen short list opstellen van geschikte kandidaten, want dat wordt bij beursfondsen als een te groot onafhankelijkheidsrisico beschouwd (vanwege zelftoetsing en een te grote mate van vertrouwdheid). Het kantoor mag dus wel voorbereidende (wervings-) activiteiten uitvoeren, maar de klant moet zelf bepalen wie van de kandidaten uiteindelijk de nieuwe financieel directeur wordt.

f. Een fraudeonderzoek instellen naar de declaraties van de voormalige financieel directeur
Voor fraudeonderzoeken gelden geen specifieke onafhankelijkheidsregels. B&D mag deze dienst leveren aan Bonanza, mits het kantoor de algemene onafhankelijkheidseisen in acht neemt (en de voorschriften in de Richtlijn persoonsgerichte accountantsonderzoeken).

Vindplaatsen: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 5.3 (IT-systeem), 5.4 (due diligence), 5.5 (interne controle), 5.8 (interim-management) en 5.7 (werving en selectie).

Vraag 3

Beschrijf gemotiveerd of juristen van B&D mogen optreden als advocaat van Vliegheol NV.

De juristen van B&D mogen in casu NIET optreden als advocaat van Vliegheol NV omdat:

- de schadeclaim redelijkerwijs een materiële invloed zal hebben op de jaarrekening van Vliegheol (deze luchthaven maakt jaarlijks zo'n 10 miljoen euro winst, terwijl de schade door onafhankelijke deskundigen is berekend op 50 miljoen euro), en
- de financiële gevolgen van de schadeclaim nog slechts subjectief kunnen worden ingeschat (de rechtszaak loopt nog).

Deze omstandigheden leiden ertoe dat de belangenbehartiging door de juridische kantoorgenoten de onafhankelijkheid van de accountant te zeer zou bedreigen, ook vanwege het risico van zelftoetsing. Die zelftoetsing ontstaat doordat de accountant een inschatting moet maken van de slagingskans en de mogelijke financiële gevolgen van de claim (om te bepalen of de claim moet worden verwerkt of vermeld in de jaarrekening: als voorziening of als niet in de balans opgenomen verplichting). Die slagingskans en de financiële gevolgen zijn mede afhankelijk van de kwaliteit van de advocaat van Vliegheol NV. Als die advocaat een kantoorgenoot zou zijn, zou de accountant zodoende het werk van zijn eigen kantoor moeten waarderen (zelftoetsing).

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 5.6.

Vraag 4

Geef gemotiveerd aan of B&D de jaarrekeningcontrole van Amstelborg moet beëindigen en/of welke andere maatregelen dit kantoor moet nemen.

B&D wordt bij de jaarrekeningcontrole van Amstelborg geconfronteerd met de volgende bedreigingen voor de onafhankelijkheid:

- de gemeente weigert voorlopig de openstaande declaraties van B&D à 1 miljoen euro te voldoen (bestaande uit 500.000 euro voor de jaarrekeningcontrole, 200.000 euro voor belastingadvies en 300.000 euro voor overige diensten), en
- de gemeente Amstelborg heeft een schadeclaim van 5 miljoen euro ingediend tegen B&D Tax.

Voor het eerste punt geldt het volgende: Als de 1 miljoen aan openstaande declaraties – samen met de vergoeding voor lopende opdrachten – een aanzienlijke lening vormt, beschouwen de NVO dit als een ernstige bedreiging voor de onafhankelijkheid. De accountant mag dan geen nieuwe opdrachten voor Amstelborg aanvaarden of moet zijn lopende jaarrekeningcontrole beëindigen.

Een partner die niet bij de dienstverlening aan Amstelborg is betrokken, moet beoordelen of deze situatie zich voordoet, dus of er sprake is van een ‘aanzienlijke’ lening. Voor een kantoor als B&D zal een bedrag van 1 á 1,5 miljoen waarschijnlijk niet als een aanzienlijke lening worden beschouwd. De controleopdracht hoeft dan op grond van de NVO niet te worden beëindigd.

Op grond van de kantoorvoorschriften moet dat echter wel. De Verordening accountantsorganisaties zegt namelijk dat het kantoor de wettelijke controle moet staken zodra de controleklant een claim tegen het kantoor of een adviespoot heeft aangekondigd. En dat moet ook als het om een claim over advieswerk gaat zoals hier het geval is.

Vindplaatsen: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 3.2.2 (achterstallige vergoedingen) en artikel 29 Verordening accountantsorganisaties (geschillen met klanten).

Vraag 5

Beschrijf gemotiveerd of Victor Vrolijk deel mag uitmaken van het controleteam van deze klanten. Geef ook aan wat de consequenties zijn als Victor controlepartner van B&D Amsterdam zou worden.

a. Victor's vrouw is commercieel directeur van Vliegghol NV

Omdat zijn vrouw (gezinslid) een hoge bestuursfunctie bekleedt bij Vliegghol, mag Victor niet in het controleteam van deze klant zitten.

Als Victor controlepartner zou worden bij B&D Amsterdam, mag Vliegghol ook niet meer door de Amsterdamse vestiging worden gecontroleerd (maar nog wel door een andere vestiging van B&D).

b. Victor's vader is burgemeester van de gemeente Amstelborg

Dat zijn vader (naaste verwant) een hoge bestuursfunctie bekleedt bij Amstelborg, bedreigt Victor's onafhankelijkheid. Als dit een significante bedreiging zou zijn, kunnen hiertegen bijvoorbeeld de volgende waarborgen worden getroffen:

- Victor niet opnemen in het controleteam van Amstelborg,
- Victor's controlewerkzaamheden laten beoordelen door een onafhankelijke partner.

1.3 Accountants- en adviesconcern Beijenkorf & Duiventil

Onder bepaalde voorwaarden (geen significante bedreiging of toereikende waarborgen) mag Victor dus wel deelnemen aan het controleteam van Amstelborg, ook als zijn vader daar een hoge bestuursfunctie zou vervullen. Dit wordt niet anders als hij controlepartner van B&D Amsterdam zou zijn.

c. Victor is goed bevriend met Bob Bonanza, die vijf procent van de aandelen in de bierbrouwerij bezit

Bob Bonanza is kennelijk een nauwe persoonlijke relatie van Victor. Omdat Bob een niet-verwaarloosbaar financieel belang in Bonanza bezit – vijf procent van de aandelen in een beursfonds vertegenwoordigt een aanzienlijke waarde – moet Victor de controlepartner van dit beursfonds op de hoogte stellen van deze vriendschap. Vervolgens wordt op basis van de relevante feiten en omstandigheden beoordeeld of deze vriendschap Victor's onafhankelijkheid significant bedreigt. Zo ja, dan moeten dezelfde waarborgen worden getroffen als beschreven bij b.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.5.

Vraag 6

Geef gemotiveerd aan of Saskia een hypothecaire lening mag afsluiten bij controlecliënt De Blauwe Leeuw.

Het verstrekken van hypothecaire leningen behoort tot de gewone bedrijfsuitoefening van De Blauwe Leeuw, want dit is een financiële instelling. Bovendien zal deze lening normaal gesproken geen bedreiging van betekenis vormen voor Saskia's onafhankelijkheid. Voorwaarde is wel dat de lening wordt afgesloten tegen normale zakelijke condities. Dat Saskia een lagere hypotheekrente krijgt omdat haar vriend Pepijn account manager bij deze klant is, is een normale zakelijke conditie. Saskia mag deze lening daarom best afsluiten.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.2.

Vraag 7a

Mag Saskia direct in dienst treden bij Blauwe Leeuw?

Na haar opzegtermijn mag Saskia direct in dienst treden bij haar controleklant De Blauwe Leeuw. De afkoelingsperiode van twee jaar geldt namelijk niet voor assisant-accountants, maar alleen voor de key audit partners van het kantoor (en dan nog alleen als die een essentiële bestuursfunctie bij een 'eigen' OOB gaan vervullen).

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.3.1.

Vraag 7b

Welke maatregelen moet B&D nemen als Saskia deze overstap gaat maken?

Zodra Saskia bekend heeft gemaakt dat ze bij De Blauwe Leeuw wil gaan werken, moet ze onmiddellijk uit het controleteam van deze cliënt worden verwijderd. Verder moet een hogere collega onmiddellijk alle werkzaamheden beoordelen die ze heeft uitgevoerd tijdens haar laatste controle van De Blauwe Leeuw.

Na haar indiensttreding bij De Blauwe Leeuw mag Saskia in principe geen financiële banden meer hebben met B&D en mag ze ook niet meer deelnemen aan zakelijke activiteiten van dit kantoor.

Vindplaats: Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant, paragraaf 4.3.1.

